

KONTRAURBANIZACE: sociologický pohled na zkušenosti s migrací z města na venkov

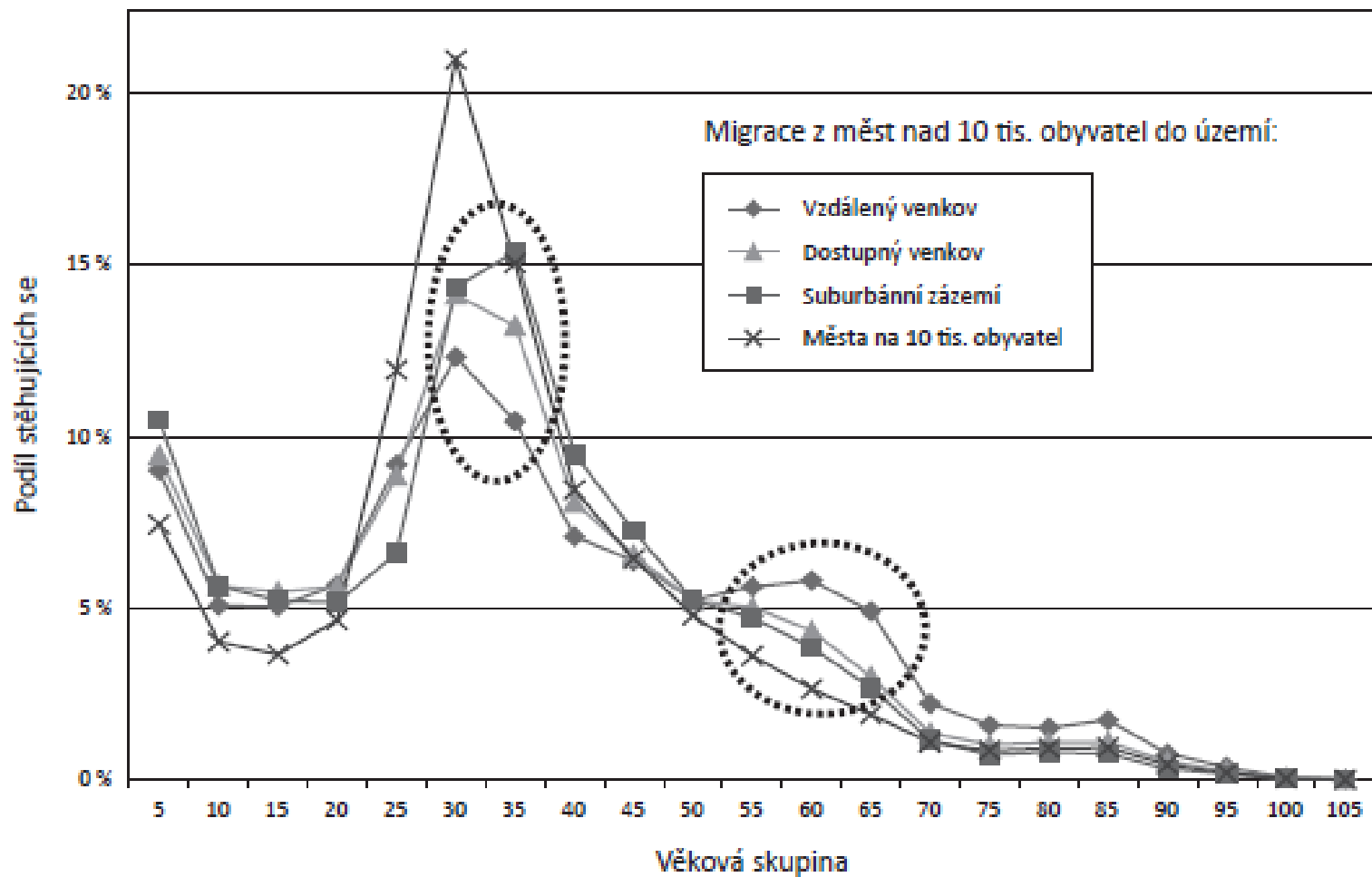

Výzkumný projekt v rámci předmětu
HEN555 Sociologie venkova a krajiny

Co je to kontraurbanizace?

- Kontraurbanizace je proces populační dekoncentrace. Má za následek změnu ze stavu vyšší koncentrace do stavu nižší koncentrace.
- představuje důležitý proces, který přispívá k proměně sociálně-prostorové organizace společnosti, a především k všeobecné diverzifikaci aktuálních vývojových tendencí
- Kontraurbanizace nelze definovat jako přesný opak procesu urbanizace (to je de-urbanizace), ale spíše jako jeden z následných urbanizačních procesů (byť jiného směru)
- dobrovolná migrace na periferní venkov, která směřuje ze znečištěných měst do idylického prostředí venkova, a která je v souladu s rozšiřováním post-materialistických hodnot (Inglehart).
- kontraurbanité v Česku primárně nehledají idealizovanou venkovskou komunitu ve smyslu *gemeinschaft*, ale spíše venkovské prostředí

Období 2005–2007

Co chceme zkoumat?

- proč lidé odcházejí na venkov (motivace)?
- jak reflektují svoje rozhodnutí?
- jak budovali a zabydlovali svůj nový domov?
- jak se změnil jejich způsob života?
(každodennost)
- jakým způsobem se podílí na veřejném životě?
- jak navazovali přátelské vztahy? (začlenění do komunity)
- jaká pozitiva/negativa v souvislosti s životem na venkově prožívají?

Jak chceme výzkum provést?

- výzkumný soubor: deset domácností žijících na „periferním venkově“ (migranti na venkov ze sídel větších než 10tis. obyvatel)
- deset badatelských týmů po 3 studentech
- výzkumný rozhovor (podle scénáře)
- použití metod vizuální sociologie a etnografie

Výzkumný rozhovor

- **Rozhovor jako komunikační situace: nejde o jednostranné získávání dat od respondentů, ale o společné vytváření smysluplných výpovědí.**
- Otevřenost rozhovoru nerovná se chaotičnost
- Vypadá jednoduše, ale je to náročná věc. Musíme současně:
 - poslouchat, co dotazovaný právě říká a interpretovat, co tím má na mysli;
 - přemýšlet, jestli to co říká, má nějaký význam pro to, co se chceme dozvědět;
 - sledovat chování dotazovaného a odvodit si z toho poznatky pro lepší pochopení řečeného
 - uvažovat, jak se vztahuje to, co říká, k tomu, co říkal
 - připravovat si konkrétní znění otázky tak, aby odpovídalo tomu, co právě říká

Narativní rozhovor

- důvodem k použití narativního rozhovoru je skepse ohledně tradičního schématu otázka – odpověď
- většinou se používá v kontextu biografického výzkumu
- základní úlohou tazatele je vést dotazovaného tak, aby svou zkušenost vyprávěl jako konzistentní příběh.
- někdy nás zajímá celá biografie, jindy jen určitá událost
- důležité je první otázka a otázky navozující téma

možné potíže: a) udržení monologu respondenta – tazatel má tendenci se ptát a dotazovaný má sklon čekat na otázku; b) respondent může cítit v této úloze nepřírozeně; c) respondent neumí vyprávět.

Postup

- představení výzkumného projektu
- informovaný souhlas
- rozhovor podle scénáře
 - klíčové jsou terénní poznámky (nahrávka)
- etnografická procházka (Jeden den v životě)
 - klíčové budou fotografie

Scénář rozhovoru

HISTORIE BYDLENÍ

- Můžete prosím popsat, jaká byla Vaše předchozí bydlení a kde všude jste bydlel/a?
- Kdy a proč jste se rozhodl bydlet na venkově?
- Jaké byly hlavní motivy, které Vás vedly k přestěhování na venkov?

KAŽDODENNOST

- Můžete prosím popsat váš běžný den – kde a kdy se pohybujete? Kde pracujete, nakupujete, relaxujete...? Jak často jezdíte do města a proč?
- Jakým způsobem trávíte volný čas?
- Čím se Váš současný život liší od toho, který jste vedli ve městě?

PŘÁTELÉ A KOMUNITA

- Máte v blízkém okolí nějaké přátele, které byste mohli požádat o pomoc?
- Znáte své sousedy/spoluobčany? Jak často se s nimi stýkáte?
- Jste nějakým způsobem zapojen/a do místního veřejného života?

DOMOV

- Cítíte se zde v doma?
- Kdy jste začal mít pocit, že jste tady doma?
- Co všechno se podílí na utváření pocitu domova?

ZHODNOCENÍ

- Jste se svým rozhodnutím odstěhovat se na venkov spokojen? Rozhodl byste se dnes stejně? Jaké jsou podle Vás hlavní výhody a nevýhody života na venkově?

Etnografické metody

- **Go along**
- **Fotografický denník**
- **Fotografická eseje**
 - série fotografií pořízená za účelem vyprávění příběhu

Výstupy výzkumu

- prezentace na hodině
- výzkumná zpráva
- odborný článek
- výstava fotografií (pokud získáme souhlas)

Úkoly na 2.2.

- setkat se s týmem (domluvit se na lokalitě a na termínu výjezdu)
- pročíst literaturu k metodologii
- připomínkovat scénář rozhovoru
- připomínky k metodě
- seznámit se technikou fotografování – Štrajt, Blažek, Šmíd

Jindřich Štreit

- [Prof. Mgr. Jindřich Štreit](#) (* [5. září 1946 Vsetín](#)) je český [dokumentární fotograf](#) a [pedagog](#). Zaměřuje se na dokumentování života na venkově a obyvatele českých vesnic. Jeho hlavním tématem je vesnice, ale v posledním období se věnoval těžké práci v továrnách (knihy *Lidé třineckých železáren*, *Vítkovice*, *Ocelový svět*) a mnoha sociálním tématům o drogově závislých, handicapovaných, nevidomých, starých lidech, cizincích, kuřácích, lidech bez domova). Hodně se také věnuje sakrálním tématům (cykly *Brána naděje* nebo *Prozřetelnost boží*).

- <http://www.jindrichstreit.cz>

